

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Досліджено сучасні підходи до управління фінансовими ресурсами підприємства в умовах економічної нестабільності. Обґрунтовано необхідність трансформації традиційних підходів до фінансового управління та впровадження інтегрованих моделей, що поєднують фінансовий менеджмент, контролінг, стратегічне планування та ризик-менеджмент. Розкрито напрями підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами, зокрема оптимізацію структури капіталу, підвищення оборотності ресурсів та використання цифрових технологій.

Ключові слова: фінансові ресурси, управління фінансовими ресурсами, механізм управління, фінансовий менеджмент, контролінг, ризик-менеджмент, цифровізація, економічна нестабільність.

Abstract

Modern approaches to enterprise financial resource management under conditions of economic instability are investigated. The necessity of transforming traditional financial management approaches and implementing integrated models combining financial management, controlling, strategic planning, and risk management is substantiated. The essence of the financial resource management mechanism is defined and its main elements are characterized. The directions for improving the efficiency of financial resource management, including capital structure optimization, increasing resource turnover, and the use of digital technologies, are identified.

Keywords: financial resources, financial resource management, management mechanism, financial management, controlling, risk management, digitalization, economic instability.

Вступ

Проблема ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства набуває особливої актуальності в умовах економічної нестабільності, що характеризується високим рівнем невизначеності, нестабільністю фінансових ринків та зростанням ризиків господарської діяльності. Фінансові ресурси виступають ключовою основою забезпечення безперервності виробничого процесу, досягнення стратегічних цілей підприємства та підтримання належного рівня його фінансової стійкості і платоспроможності [1].

Зміна умов функціонування підприємств зумовлює необхідність переосмислення традиційних підходів до управління фінансовими ресурсами та впровадження сучасних управлінських інструментів. У таких умовах зростає роль інтегрованих підходів, що поєднують фінансовий менеджмент, стратегічне планування, контролінг та ризик-менеджмент.

Таким чином, дослідження сучасних підходів до управління фінансовими ресурсами підприємства в умовах економічної нестабільності є актуальним і має важливе теоретичне та практичне значення.

Результати дослідження

Сучасні підходи до управління фінансовими ресурсами підприємства трансформуються під впливом економічної нестабільності, що проявляється у посиленні невизначеності зовнішнього середовища, зростанні фінансових ризиків та обмеженості доступу до фінансових ресурсів. У таких умовах традиційні підходи, орієнтовані переважно на поточне планування та контроль, втрачають свою ефективність. Це зумовлює необхідність переходу до адаптивних моделей управління, які передбачають гнучке реагування на зміни ринкової кон'юнктури, врахування факторів ризику та забезпечення безперервності фінансових потоків [1; 2].

Ефективний механізм управління фінансовими ресурсами підприємства являє собою цілісну систему взаємопов'язаних елементів, до складу якої входять фінансові методи (планування,

прогнозування, бюджетування, аналіз), інструменти (ціноутворення, кредитування, інвестування, оподаткування), фінансові важелі (прибуток, амортизація, відсоткові ставки, дивідендна політика), а також нормативне та інформаційне забезпечення, що регламентує та підтримує процес прийняття управлінських рішень. Взаємодія зазначених елементів забезпечує цілеспрямований вплив на процеси формування, розподілу та ефективного використання фінансових ресурсів відповідно до стратегічних і поточних цілей підприємства [2; 3].

Функціонування механізму управління фінансовими ресурсами передбачає узгодженість між його складовими, що досягається шляхом встановлення чітких причинно-наслідкових зв'язків між джерелами формування ресурсів, напрямками їх використання та отриманими фінансовими результатами. Важливим аспектом є забезпечення безперервності руху фінансових потоків, підтримання оптимальної структури капіталу та досягнення збалансованості між ліквідністю, прибутковістю та фінансовою стійкістю підприємства. Такий механізм має базуватися на принципах системності, що передбачає комплексне охоплення всіх фінансових процесів; гнучкості, яка забезпечує здатність швидко адаптуватися до змін зовнішнього середовища; та стратегічної орієнтації, що спрямовує управлінські рішення на досягнення довгострокових цілей розвитку підприємства. Реалізація цих принципів у поєднанні із застосуванням сучасних методів фінансового менеджменту, контролінгу та цифрових інструментів дозволяє підвищити ефективність управління фінансовими ресурсами та забезпечити стабільність функціонування підприємства в умовах економічної нестабільності [3].

Інтеграція фінансового менеджменту, контролінгу та стратегічного планування виступає ключовою умовою підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства, оскільки забезпечує формування єдиної узгодженої системи прийняття управлінських рішень. Такий підхід дозволяє синхронізувати короткострокові фінансові завдання із довгостроковими стратегічними цілями розвитку підприємства, підвищує обґрунтованість управлінських рішень та сприяє раціональному розподілу фінансових ресурсів між пріоритетними напрямками діяльності. Водночас контролінг виконує функцію інформаційно-аналітичного забезпечення управління, забезпечуючи моніторинг фінансових показників, оцінювання відхилень від запланованих параметрів та своєчасне коригування фінансової політики підприємства [2].

Реалізація інтегрованого підходу сприяє оптимізації процесів формування, розподілу та використання фінансових ресурсів, підвищує рівень прозорості фінансових потоків і забезпечує належний рівень їх контролюваності. Особливого значення в сучасних умовах набуває застосування ризик-орієнтованого підходу, що передбачає системну ідентифікацію, оцінювання та моніторинг фінансових ризиків, пов'язаних із нестабільністю ринкового середовища, змінами вартості капіталу, інфляційними процесами та коливаннями грошових потоків. Використання інструментів ризик-менеджменту, зокрема сценарного аналізу, фінансового моделювання та стрес-тестування, дозволяє мінімізувати негативний вплив зовнішніх і внутрішніх факторів, підвищити рівень фінансової безпеки підприємства та забезпечити прийняття своєчасних і обґрунтованих управлінських рішень [1].

Одним із ключових напрямів удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємства є оптимізація їх структури шляхом досягнення раціонального співвідношення власного і позикового капіталу з урахуванням вартості залучення фінансових ресурсів, рівня фінансових ризиків та впливу на показники фінансової стійкості. Особливої уваги потребує забезпечення ефективного управління оборотним капіталом, що передбачає оптимізацію обсягів запасів, прискорення інкасації дебіторської заборгованості та раціоналізацію політики розрахунків із кредиторами. Підвищення ефективності використання фінансових ресурсів досягається також за рахунок прискорення їх оборотності, зниження фінансових витрат та підвищення рентабельності активів і капіталу.

Суттєвим чинником підвищення ефективності функціонування механізму управління фінансовими ресурсами є впровадження сучасних цифрових технологій та інформаційно-аналітичних систем, що сприяє автоматизації фінансових процесів, інтеграції облікових і аналітичних даних та забезпеченню оперативного моніторингу фінансового стану підприємства. Використання ERP-систем, систем бізнес-аналітики та фінансового моделювання сприяє підвищенню точності прогнозування фінансових показників, своєчасно виявляти відхилення та приймати обґрунтовані управлінські рішення. У результаті забезпечується підвищення прозорості фінансових потоків, посилення

контролю за використанням ресурсів та формування адаптивної системи управління, здатної ефективно функціонувати в умовах динамічних змін зовнішнього середовища [4].

Висновки

У сучасних умовах економічної нестабільності управління фінансовими ресурсами підприємства набуває системного та стратегічного характеру, оскільки саме воно визначає здатність суб'єкта господарювання адаптуватися до змін зовнішнього середовища, забезпечувати фінансову стійкість і підтримувати конкурентні позиції. Трансформація підходів до фінансового управління зумовлює перехід до інтегрованих моделей, що поєднують фінансовий менеджмент, контролінг, стратегічне планування та ризик-менеджмент.

Ефективність механізму управління фінансовими ресурсами визначається рівнем узгодженості його складових елементів, здатністю забезпечувати збалансованість між джерелами формування та напрямками використання фінансових ресурсів, а також рівнем адаптивності до зовнішніх викликів. Важливого значення набуває оптимізація структури фінансових ресурсів, підвищення оборотності капіталу та впровадження сучасних методів управління, що дозволяє підвищити результативність фінансово-господарської діяльності підприємства.

Зростання ролі цифрових технологій та інформаційно-аналітичних систем сприяє підвищенню прозорості фінансових процесів, якості управлінських рішень та оперативності реагування на зміни ринкового середовища. У поєднанні з ризик-орієнтованим підходом це формує підґрунтя для забезпечення фінансової безпеки підприємства та його стійкого розвитку в довгостроковій перспективі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Шаповал О. Ключові аспекти управління фінансовими ресурсами в сучасних умовах. *Таверійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2022. Вип. 13. С. 150-154. URL: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2022.13.18> (дата звернення: 15.03.2026).
2. Мавлева Д., Лиса О. Удосконалення управління фінансовими ресурсами з метою підвищення результативності діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 56. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-52> (дата звернення: 15.03.2026).
3. Стусь Ю., Чумаченко О. Управління фінансовими ресурсами підприємства. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. № 4(76). С. 80-89. URL: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-76-80-89> (дата звернення: 15.03.2026).
4. Лівінський А., Близнюк Т., Степанов М. Фінансові ресурси та їх трансформація під впливом цифровізації сучасного агробізнесу. *Modeling the development of the economic systems*. 2024. № 4. С. 371-378. URL: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-14-48> (дата звернення: 15.03.2026).

Боковець Вікторія Вікторівна – доктор економічних наук, професор кафедри підприємництва, логістики та менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: bokovets.v@ukr.net

Пілявоз Людмила – здобувач групи MBA-24мз, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця

Viktoriia V. Bokovets – Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Entrepreneurship, Logistics and Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: bokovets.v@ukr.net

Lydmila Piliavoz – Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia